

Faqta Burgerschap

Informatieblad

Colofon

Auteur

Marloes van Willegen

Copyright ©

Faqta

Europalaan 400

3526 KS Utrecht

www.faqta.nl

Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit document. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Faqta licentie incl. Burgerschap (groep 1/2)

- ✓ Toegang tot alle wereldoriëntatie, burgerschap en Digi thema's van Faqta
- ✓ Oefenen met burgerschapsvaardigheden zoals samenwerken, afspraken maken en eerlijk delen

Kosten: € 12,50 per leerling, licentieduur: 1 jaar

Faqta Burgerschap (groep 3 t/m 8)

- ✓ Toegang tot de burgerschap thema's van Faqta voor groep 1 t/m 8.
- ✓ Kerndoeldekkend programma voor burgerschap

Kosten: € 5,25 per leerling*, licentieduur: 1 jaar

**Bij afname licenties voor groep 5 t/m 8, gratis voor groep 3 en 4!*

Visie en uitgangspunt burgerschap bij Faqta

Met de thema's biedt Faqta de mogelijkheid aan scholen om aan de slag te gaan met burgerschap in een doorgaande leerlijn. Met burgerschapsonderwijs wordt *actief burgerschap* (de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van de Nederlandse samenleving en daaraan een actieve bijdrage te leveren) en *sociale cohesie* (onderlinge verbinding tussen leerlingen gebaseerd op gelijkwaardigheid en gedeelde waarden, ongeacht iemands achtergrond) bevordert. De leerlingen krijgen diverse kennis en vaardigheden over burgerschap aangeleerd.

Burgerschap bij Faqta bestaat uit zeven thema's met een doorgaande leerlijn voor de groepen 1 tot en met 8. In de onderbouw is veel aandacht voor het sociale domein: de omgeving dichtbij zoals het omgaan met elkaar, afspraken die je onderling maakt en leren over emoties en jouw identiteit. Burgerschap richting de midden- en bovenbouw bevat meerdere gebieden waar aandacht aan wordt gegeven. Faqta richt zich op de gebieden politiek, juridisch en sociaal. De thema's van Faqta geven hier geïntegreerd en doelgericht inhoud aan*. Op deze manier geef je leuke en interactieve lessen over burgerschap in de klas. De leerlingen leren over de onderwerpen door middel van video's en opdrachten. Met de burgerschap thema's krijgen de leerlingen unieke beelden te zien, zoals de werkzaamheden van de burgemeester of nemen ze een kijkje in de rechtbank. Zo haal je burgerschap en onze samenleving dichterbij. In de tegels wordt gewerkt aan de multiperspectieven. Burgerschap is het hoofdperspectief bij deze thema's en wordt tegelijk aandacht gegeven aan vakken als geschiedenis, filosofie, aardrijkskunde en natuur & techniek. Ook leren de leerlingen de historische en culturele thema's uit het Canon van Nederland. Voorbeelden hiervan zijn Aletta Jacobs, het Oranjegevoel, de Grondwet en Anton de Kom.

** Recent zijn de conceptkerndoelen Burgerschap (SLO, 2024) bekeken en, waar nodig, toegevoegd/aangescherpt aan de huidige kennistegels bij de thema's.*

De leerlijn en leerdoelen

De opbouw bij groep 1/2 bestaat uit vier losse lessen die je kunt geven. Bij groep 3 t/m 8 zijn de burgerschap thema's op dezelfde wijze ingericht als de andere Faqta Wereld thema's. De leerlijn begint dicht bij de beleavingswereld en er wordt steeds verder uitgezoomd naar de wereld om hen heen. In de lessen staan belangrijke onderwerpen centraal, hoe dat is voor henzelf en de mensen om hen heen. In groep 1/2 sluiten de lessen aan bij de SLO ontwikkeldoelen bijvoorbeeld over kenmerken en uitingen, rekening houden met anderen en de noodzaak van regels en afspraken bij het samenleven. In groep 3 leren ze over emoties, je mening geven en gedragsregels. Wat is het en hoe werkt dit? In groep 4 leren ze meer over elkaar, bijvoorbeeld met verschillende thuissituaties en diversiteit. In groep 5 gaan de leerlingen verder met het leren over regels en afspraken op school of thuis, over eerlijk en oneerlijk en over vrijheid en gelijkheid. Vervolgens gaat het in groep 6 over hun eigen stad of dorp met de regels en afspraken die daar gelden en over de besluitvorming van het bestuur van Nederland. In groep 7 gaat het over de democratische cultuur en bijbehorende onderwerpen als meningsverschillen, conflicten en vrijheid. In groep 8 richt de leerlijn zich meer op het wereldperspectief. Hierbij leren de leerlingen over de Nederlandse rechtsstaat en kijken op Europees niveau naar samenwerking, afspraken en wetgeving. Elke groep werkt aan concrete leerdoelen van burgerschap en staan weergegeven in de onderstaande tabel.

	Les 1	Les 2	Les 3	Les 4
Groep 1/2 Samen delen, samen spelen	De leerlingen leren wat een vriend is en waar ze vrienden kunnen maken	De leerlingen leren wat iemand een goede vriend maakt en hoe je met een vriend omgaat.	De leerlingen leren wat het betekent om de baas te spelen en hoe je afspraken kunt maken om ruzie tijdens het spelen voorkomen.	De leerlingen leren wat het betekent om de baas te spelen en hoe je afspraken kunt maken om ruzie tijdens het spelen voorkomen.

	Deel 1 Tegel 1, 2 en 3	Deel 2 Tegel 4, 5 en 6	Deel 3 Tegel 7, 8 en 9	Deel 4 Tegel 10, 11 en 12
Groep 3 Wat vind jij?	Samenwerking van je hersenen, zintuigen en zenuwen	Leren over emoties, omgaan met emoties en jouw mening	Leren hoe je een mening kunt onderbouwen met argumenten en meningsverschillen	Leren over verschillende gedragsregels op school en regels in Nederland

Groep 4 Jezelf zijn	Leren over identiteit en verschillende soorten thuissituaties	Leren over diversiteit zowel in uiterlijk als innerlijk	Leren over het inleven in de ander en waarom dat belangrijk is	Leren over respect hebben voor elkaar, wat pesten is en oog hebben voor elkaar
Groep 5 Leven in vrijheid	Regels en afspraken Keuzevrijheid Met elkaar omgaan; elkaar helpen	De rechten die we hebben Pesten en kinderarbeid Discriminatie en racisme	Gelijkheid Basiswaarden en mensenrechten De waarde van tradities, vieringen en rituelen	Nederland als democratie en monarchie Wie ons land besturen Bescherming rechten Ontstaan van wetten
Groep 6 Wat een regel!	Inspraak Macht en gezag Gemeenten in Nederland De bestuurders van Nederland	Regels op diverse plekken Je zin krijgen, macht en invloed Veiligheid De Grondwet	Rekening houden met elkaar Gastarbeiders en gewoonten Multiculturele samenleving, gelijkheid en ongelijkheid	Onderbouwen van je mening Tegenmacht en demonstratie Rechtsstaat en journalistiek Nepnieuws
Groep 7 Onze democratie	Meningsverschillen Eigen mening vormen Debatteren	Democratie in Nederland Politiek en machtsverdeling Democratie vs. een dictatuur	De Grondwet Vrijheid van meningsuiting Vechten voor de vrijheid	Strijden voor vrijheid en gelijkheid Protesteren Een petitie starten
Groep 8 De toekomst van Nederland	De toekomst van Nederland De invloed van politiek op de toekomst Democratie en persvrijheid	Demonstratie en invloed Een wet maken Hoe werkt een rechtszaak?	De gemeente Meningsverschillen (over wetten) Europese samenwerking	Politieke partijen Partijprogramma Verkiezingen (in de klas)

Alle thema's zijn te vinden op het leerplatform in het kanaal Burgerschap.

Kenmerken van het thema bij groep 1/2

De leerlingen leren met de bovenstaande leerdoelen voornamelijk over het samen leven en delen met de verschillende rollen die daarbij horen zoals een vriend, of de baas spelen. Hoe ga je met elkaar om in de groep of hoe zorgen we ervoor dat we goede afspraken kunnen maken? Elke les heeft een kringmoment met een interactieve tegel. Dit bestaat uit diverse vragen, video's en opdrachten. Vervolgens kunnen de leerlingen aan de slag met een bijbehorende activiteit. Dit zijn verschillende soorten activiteiten:

Les 1: een knutselactiviteit

Les 2: een tekening maken

Les 3: een samenwerkingsopdracht

Les 4: een rekenopdracht

Voor de lessen (45-60 minuten) zijn themavoorbereidingen, handleidingen en eventueel werkbladen beschikbaar op het leerplatform. Ook is er een aantal belangrijke woorden die je in de klas kunt ophangen om te bespreken.

Kenmerken van de thema's bij groep 3 tot en met 8

De opbouw van een burgerschap thema voor groep 3 t/m 8 is hetzelfde als alle andere wereldthema's. In groep 3 en 4 bestaat een thema uit 12 tegels, waarvan 9 kennistegels en 3 tegels de instructie video voor de doeboekopdracht. Er zijn ook werkbladen beschikbaar. Het thema kun je afsluiten met evalueren, presenteren en/of zelf onderzoeken. Vanaf groep 5 t/m 8 werken de leerlingen ongeveer zes lessen (klassikaal of in duo's) aan 12 tegels en de bijbehorende doeboekopdrachten of werkbladen. Per les behandel je dus één à twee tegels inclusief opdrachten. Eén les duurt ongeveer 45-60 minuten. Er wordt aan meerdere kerndoelen en vaardigheden gewerkt. Elk thema kun je afsluiten met een evaluatieblad, presentatie, toets en/of zelf onderzoeken.

Werken aan vaardigheden en voorbeelden uit doeboeken

Aan diverse vaardigheden wordt met de doeboekopdrachten op interactieve wijze gewerkt. Een aantal voorbeelden van de vaardigheden zijn:

- ❖ **Kritisch denken:** mening onderbouwen met argumenten, luisteren naar de mening van een ander, controleren of informatie klopt en overeenkomt met informatie die je al hebt.
- ❖ **Analytisch denken:** verbanden leggen, informatie opdelen in kleinere stukken, verband zien tussen oorzaak en gevolg, verschillen en overeenkomsten herkennen.

- ❖ **Creatief denken:** doorzien en ontdekken van nieuwe problemen, omzetten van ideeën in producten, originele en vernieuwende oplossingen bedenken.
- ❖ **ICT vaardigheden/informatievaardigheden:** denken in structuren/stappen, informatie verzamelen, selecteren en verwerken, gebruik maken van media en creëren van mediaproducten en veilig omgaan met online gedrag (mediawijsheid)
- ❖ **Communiceren:** iets begrijpelijk onder woorden brengen, zowel mondeling als schriftelijk, ideeën overtuigend overbrengen, actief luisteren, samenvatten en vragen stellen ter verduidelijking.
- ❖ **Samenwerken & sociale en culturele vaardigheden:** constructieve feedback geven aan een ander, hulp kunnen aanbieden en ontvangen van anderen, in de groep verschillende rollen en taken kunnen uitvoeren.

Op het leerplatform zijn de opdrachten beschikbaar en zie je welke materialen er nodig zijn. Hier lees je een paar voorbeelden van opdrachten per groep waarin de vaardigheden worden geoefend:

- ★ Groep 3: Zintuiglijke proefjes, interviewen, complimenten geven
- ★ Groep 4: Creatieve opdracht over identiteit, een verhaal schrijven, een initiatief bedenken
- ★ Groep 5: een plan schrijven voor de voedselbank, een onderzoeksvraag beantwoorden met behulp van bronnen en presenteren, een spandoek maken, je mening geven
- ★ Groep 6: een veranderplan schrijven voor jouw buurt, je mening geven over diverse regels, een actie houden om zwerfafval te verzamelen, een nieuwsbericht schrijven
- ★ Groep 7: een opzoekopdracht met het bedenken van oplossingen, debatteren in de klas, het bedenken en schrijven van een eigen grondwet, een petitie starten
- ★ Groep 8: persberichten schrijven, een actie opzetten, diverse meningen beschrijven plus een oplossing bedenken, een eigen partijprogramma schrijven

Voorbeeldopdracht groep 7

Rol van de leerkracht

Met de burgerschap thema's werk je met elkaar aan verschillende vaardigheden. De leerkracht vervult hierin een voorbeeldfunctie. De leerkracht...

- ★ ...bevordert actief de autonomie
- ★ ...geeft ruimte aan vrijheid van meningsuiting
- ★ ...wijst onverdraagzaamheid en discriminatie af en is gericht op gelijkheid
- ★ ...speelt in op begrip en verantwoordelijkheidsbesef

Bereid de lessen voor en bekijk wat er aan bod komt. Elk thema heeft een lesbeschrijving. Hierin bekijk je de doelen en inhoud van de lessen. Je kunt de tegels alvast doornemen en bekijken welke open en prikkelende vragen je bij de tegel kan stellen voor interactie met de klas. Een voorbeeld van een prikkelende vraag is: 'Wat zou er gebeuren als er geen regels zouden zijn?'. De tegels en opdrachten kun je klassikaal bespreken. Je bekijkt samen de video's en maakt de bijbehorende verwerkingsvragen op het digibord. Of je kunt de leerlingen laten samenwerken, vooral van toepassing in groep 5 t/m 8, terwijl jij rondloopt voor hulp en vragen. Volg de leerlingen op het dashboard en bekijk de voortgang. De les kun je afsluiten met de bijbehorende evaluatievragen uit de evaluatiebladen en je kunt de volgende les starten met een korte terugblik op de vorige les.

Beschikbare materialen

- Themavoorbereiding
- Materialenlijst
- Doeboekopdrachten en antwoorden
- Boekenlijst
- Werkbladen en antwoorden
- Zelf onderzoeken mogelijkheid
- Lijst met belangrijke woorden
- Evaluatiebladen en voortgangsbladen
- Presentatie hulpbladen
- Samenvatting (*groep 5 t/m 8*)
- Toets, antwoorden van de toets en normering (*groep 5 t/m 8*)

Tip! Bestel de doeboeken en/of werkboeken via onze webshop <https://shop.faqta.nl/> of vraag dit na bij jouw Faqta adviseur.

Afsluiting van het thema

Er zijn verschillende mogelijkheden om een thema af te sluiten.

- ★ **Evalueren.** Hiervoor is burgerschap erg geschikt. Samen met de leerlingen evalueer je het thema en kun je hiervoor het bijbehorende evaluatieblad gebruiken. Bespreek de tegels nog eens met elkaar en laat ze reflecteren op wat ze hebben geleerd. Wat nemen ze mee voor zichzelf en hoe kijken ze nu tegen burgerschap aan?
- ★ **Presenteren.** Sluit het thema af met een presentatie over een onderwerp uit het thema. Kies een presentatievorm of laat de leerlingen er zelf één kiezen. Laat ze de informatie aan elkaar presenteren om van elkaar te leren. Bepaal zelf of je de presentatie ook beoordeelt.
- ★ **Toetsen** (*groep 5 t/m 8*). Ook kun je de kennis van burgerschap bij de leerlingen toetsen door middel van multiple choice toetsen. Dit kan online of op papier. Voor het leren, kun je de bijbehorende samenvatting en belangrijke woordenlijst meegeven om te leren.
- ★ **Zelf onderzoeken.** Verdiep het thema met extra onderwerp via een gekoppeld talent thema of via de 'zelf onderzoeken' knop bij het thema en werk aan de onderzoeksvaardigheden.